

Vendéglátónk a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Rt.

Negyvenegy éve, 1961-ben tartotta az Országos Erdészeti Egyesület vándorgyűlését Baján. Hasonló eseményre június végén idén is sor kerül. Ez alkalomból beszélgettem Csonka Tibor vezérigazgatóval a részvénytársaság életéről, ügyes-bajos dolgairól. Kissé szomorú apropó a Duna március végi bajai 844 centiméteres szinttel járó árhulláma.

– Valóban – kezdte tájékoztatóját a vezérigazgató – Európa legnagyobb kiterjedésű ártéri erdejét komoly kár érte. Az ártéren található mintegy tizenötezer hektár erdő került víz alá. Fokozta a bajt, hogy igen gyorsan emelkedett a víz szintje, ami az árhullám sebességét növelte. Ennek következtében megromlottak az erdei utak fahídjai, a földutak, és komoly anyagi kár keletkezett az ország leghosszabb személyszállításra is használt erdei kisvasútjának pályaelemeiben is. Hozzávetőleg másfélezer nagyvad lett a 7-8 Celsius fokos hideg víz áldozata. A legnagyobb kár az előző évi vaddisznó-szaporulatban esett. A vadföldek vetéseit teljesen elpusztította a víz és az iszap. Az erdősitések közül főleg a tölgyesekben és a kisméretű csemetével felújított erdőrésztelekben várható komolyabb pusztulás. A felméréssel meg kell várni amíg mindenhol visszahúzódik a víz. Vágástéri faanyagban nem esett számottevő kár, köszönhetően a rendkívüli erőfeszítéseknek, amit az árvíz előtti napokban végeztünk. Ártéren gazdálkodunk, ezt

valamennyi szakember tudja, és természetesen azt is, hogy az árvíz bármikor, akár évente többször is bekövetkezhet.

– *Mennyi a kár értéke?*

– Becsléseink szerint meghaladja a 100 millió forintot. Megtettük a szükséges jelentéseket a tulajdonos és a felügyeleti szervek felé. Bizakodóak vagyunk. Nem is olyan régen sokkal nagyobb bajban volt a gazdaság. A rendszerváltás után nehezen akart a cég átállni a részvénytársaságokra jellemző gazdálkodási filozófiára. Az addig főleg a térség vadászatával kapcsolatban évtizedeken át kialakult elkényeztetett helyzetéből nehezen akart mozdulni. Majdnem rá is ment, hiszen közgazdaságilag már már kezelhetetlen veszteséget halmozott fel. 1996 végén a tulajdonos segítségével megkezdett reorganizációs folyamat hatásának köszönhetően lassan megindultunk felfelé. Mint a hasonló helyzetben lévő cégek, mi is minden pályázati lehetőséget megpróbáltunk kihasználni. Mára elmondhatjuk, hogy a részvénytársaság helyzete szilárd, kiegyensúlyozott. Ezért is vállaltuk el a számunkra megfizető feladatot, a vándorgyűlés rendezését.

– *Az ártéri erdőkkel gazdálkodók sajátos helyzetben vannak.*

– Igen, ezt mi is elmondhatjuk magunkról, hiszen erdőterületünk több mint 50%-a hullámtéren áll, védett és így a Duna-Dráva Nemzeti Park része. Azt mindenki tudja, hogy az ártéren természetes erdőt nem, vagy csak minimális mértékben lehet nevelni, hiszen a kívánt fafajok természetes felújulása szinte lehetetlen. A természetvédelmi törvény előírásai szerint kell kialakítanunk

a fafajcserét, az utolsó csemetéig mesterséges erdősitéssel. Mondhatom ez nem egyszerű feladat. A legfőbb gondunk az átalakítások törvény által előírt tempójával van. Mert azzal egyetértünk, hogy a hatvanas években túlzottan fel-futtatott nemesnyár-ültetvényeket előbb-utóbb őshonos, vagy legalábbis honos fafajokból álló erdőkre kell cserélni. De azt nem szabad követni, hogy a letermelt nyárasok helyén teljes területen tölgyeseket, kőriseket vagy egyéb lágylombos erdőket hozunk létre. Azon egyszerű oknál fogva, mert a most elültetett tölgyes 80-100 év múlva ad bevételt a gazdálkodónak.

Most is az erdővagyon hasznosításából származó bevételből hozzuk létre a természetvédelem által is elvárt erdőt. Az átalakításoknak tehát, lassan, megfontoltan kell megtörténniük.

Az őshonos fafajokkal felújított területek kezelésével járó kiadásokat a nemes nyárasok és a területünkön található, nagy értéket adó feketediő-erdők bevételeiből fedezzük. Az esetleges területarányos eltolódás azt eredményezné, hogy elkövetkeznének a bevétel

nélküli esztendők, évtizedek, s ez nem lenne jó senkinek. Az addig átalakított erdőknek sem és az itt az erdőből közvetlen, vagy közvetve élő embereknek sem.

Itt kell megjegyezni, hogy az évi kitermelhető, üzemterv által kimutatott fatömegből harminc százalék a területen marad. Ez harmincezer köbméter faanyagot jelent. Ez a fatömeg többnyire a magárahagyott, védett területeken található. Az a féltés, hogy az országos hatású természetvédelmi törvény elemeinek jó része az ártéren nem azt a hatást éri el, mint mondjuk a középhegységek természetes erdeiben. A magárahagyás itt hosszú távon az adventív erőszakos fa- és cserjefajok terjedéséhez fog vezetni. Az ideálisnak elképzelt állapot a mai felszíni és talajvízmozgások drasztikus megváltozásával már csak illúzió marad.

Nagyon remélem, hogy az erdészek nem lesznek ennek az illúzióknak az áldozatai.

– *Jelenleg milyen a terület fafajmegoszlása?*

– Tölgy 12, cser 3, bükk 1, gyertyán 2, akác 19, egyéb kemény lomb 16, nemes nyár 12, hazai nyár 11, fűz 7, egyéb lágy lomb 2, fenyő 12 és üres területünk 3 százalék van. S ha már itt tartunk néhány kötelező adatot mondok a részvénytársaságról. Összesen 37 316 hektáron erdőgazdálkodunk és 72 000 hektár a vadászterületünk. Faállománnyal borított területünk 33 163 hektár. Hagyományos erdőgazdálkodó erdészeink vannak Bátaszéken, Szekszárdon, Hajóson, Baján és Pandúron. Elsődleges fűrészipari feldolgozó tevékenységet végez a Rakodó- és Fafeldolgozó Erdészet, az árufeladási feladatokat segíti a Rakodó- és Hajózási és Vasúti Erdészet. Ez utóbbi üzemelteti a Gemenci Állami Erdei Vasutat. Mindezeket a munkákat nem egész ötszáz fővel végezzük.

Itt kell megemlítenem, hogy még kb. 7-800 vállalkozó is a Gemenci Erdő- és Vadgazdaság Rt.-ből él.

– *Úgy tudom itt is cél a kerületvezetők vállalkozásra ösztönzése?*

– Valóban, már többéves tapasztalatunk van ezen a téren, és úgy néz ki, hogy körvonalazódik a végleges megoldás. Kezdetben ösztönöztünk minden kerületvezetőt, hogy valamilyen módon mint vállalkozó kapcsolódjon be kerületében a feladatok elvégzésébe. Ez meg is történt, de a tapasztalatok alapján le kellett vonnunk a tanulságot: a két dolog nem megy egyszerre. Voltak aránytalanul nagy vállalkozói bevételek, melyeknek teljesítése nyilván a hagyományos kerületvezetői feladatok háttérbe szorulásával járt. Az mindenestre kiderült, hogy ha a vállalkozó képzett szakember, mondjuk erdész-technikus, akkor az elvégzett munka is szakszerűbb lesz és jóval kevesebb a probléma.

A szakember vállalkozó nem akar „leégni” a kollégái előtt azzal, hogy nem végez (végeztet) tökéletes munkát. Egyszóval úgy döntöttünk, hogy a kerületvezetők egy része átmegy vállalkozónak, míg a hivatalban maradt kerületvezető megnövelt területű kerületben is el tudja látni a feladatokat. Természetesen mivel ez szokatlan, pontosabban nem megszokott szerepkör, a munkaszerződéseket úgy kötöttük

meg, hogy esetleges vállalkozói csőd esetén a vállalkozó erdész ne kerüljön utcára. Ezenkívül beépítettünk olyan elemeket is, melyek segítik a nagyobb értékű gépvásárlást, és egyéb, a vállalkozás folyamán előre nem látható, hátrányos események következményeinek orvoslási lehetőségeit.

Egyszóval a kezdeténél előbbre, de végső soron még mindig az ilyenirányú kísérletezésnél tartunk.

– *Milyen lesz a bajai vándorgyűlés?*

– Remélem, hogy szép, hiszen valamennyi munkatársam azon dolgozik, hogy mindenki maradandó élményekkel térjen haza. Mi is úgy állítottuk össze a látnivalókat, hogy kihasználjuk adottságainkat.

A Bajai Erdészet lenesi kerületében kifejezetten a vadgazdálkodással kapcsolatos bemutatókat

szerveztünk. A térség apró és nagyvadgazdálkodásából kaphatunk ízelítőt.

A pörbolyi kisvasúti program igazán izgalmas és látnivalókban gazdag lesz, mert nemcsak erdőgazdálkodáshoz kapcsolódó helyi sajátosságokkal ismerkedhetnek a kedves résztvevők, de a vadgazdálkodás és a természetvédelem helyzetét is megtapasztalhatják.

Veránka szigetére hajóval utaznak a programra jelentkezők. Itt is számos feladatunkba pillanthatnak, természetvédelem, vadgazdálkodás és erdőgazdálkodás az ártér sajátos viszonyai között.

Baja sajátos történelmével izgalmas város. Nem bánják meg a városnéző programra jelentkezők, hiszen néhány óra alatt szakavatott idegenvezetővel megismerkedhetnek a város építészetével és egyéb nevezetességeivel.

Lesz erdeiiskola-avatás, emlékszobor-leleplezés és természetesen este az elmaradhatatlan baráti találkozó. A második nap délelőttjén pedig a négyévenként esedékes tisztújító közgyűlés.

Csak megismételhetem a Nyíregyházán mondottakat: szeretettel várjuk a vándorgyűlésre a jelentkező kollégákat.

Pápai Gábor